

ANDIJON VILOYATI GEOGRAFIK O'RNINI VA QISHLOQ XO'JALIGIGA UMUMIY TAVSIF

Alijonova Yodgoroy Toirjon qizi

Andijon davlat pedagogika instituti talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada Andijon viloyatining joylashgan o'rni, tuproqlari, iqlimi va suvlari to'g'risida qisqacha to'xtalib o'tilgan. Shuningdek viloyat qishloq xo'jaligi ya'ni chorvachilik, dehqonchilik, baliqchilik va fermer xo'jaligi haqida keng bayon etilgan.

Kalit so'zlar: Andijon, geografik o'rni, iqlim, qishloq, dehqonchilik, chorvachilik, baliqchilik, fermer xo'jaligi.

Kirish: **Andijon viloyati** — [O'zbekiston Respublikasi](#) tarkibidagi viloyat. [Farg'ona vodiysining](#) sharqiy qismida. 1941-yil 6-martda tashkil etilgan. Maydoni 4,2 ming km². Aholisi 3 394 400 kishi (2024-yil 1-yanvar holatiga). Andijon viloyatida 14 qishloq tuman, 11 shahar va 95 qishloq fuqarolari yig'ini bor (2000). Markazi — [Andijon shahri](#). Andijon viloyati respublika ishlab chiqarishda va madaniy taraqqiyotida yetakchi o'rin tutgan viloyatlardan biri. Respublikaning 2,6 % neftini, 8,3 % paxtasini, 8,7 % paxta tolasini, 8,7 % o'simlik moyini beradi (2000; rejaga nisbatan). Tabiiy resurslar, qishloq xo'jaligi xom ashyosi negizida ishlaydigan sanoat tarmoklari, shuningdek aholiga iste'mol buyumlari ishlab chiqaradigan korxonalar barpo etildi. Viloyatda tadbirkorlik rivojlanib borayapti. Uni qo'llab-quvvatlash maqsadlariga 2 mlrd. so'mdan ziyod kredit berilib, 3,4 mln. AQSH dollari miqdorida chet el sarmoyasi jalb qilindi (2000). 1995-2000-yillar mobaynida viloyat iktisodiyotida 23,5 mlrd. so'm chet el sarmoyasi kiritildi.

Asosiy qism: Dastlabki ma'lumotlarga ko'ra, 2022- yilning yanvar-mart oylarida qishloq, o'rmon va baliqchilik xo'jaligi mahsulot (xizmat)larining umumiy hajmi 2 688,7 mlrd. so'mni yoki 2021- yilning mos davriga nisbatan 102,8 % ni, shu jumladan, dehqonchilik va chorvachilik, ovchilik va ushbu sohalarda ko'rsatilgan xizmatlar 2 528,0 mlrd. so'mni (102,8 %), o'rmon xo'jaligi – 138,1 mlrd. so'mni (101,7 %), baliqchilik xo'jaligi - 22,6 mlrd. so'mni (109,3 %) tashkil qildi. Respublika qishloq, o'rmon va baliqchilik xo'jaligi tarkibida Andijon viloyatining ulushi 8,0 % ni tashkil etdi. Andijon viloyati bo'yicha Dehqonchilik va chorvachilik, ovchilik va ushbu sohalarda ko'rsatilgan xizmatlar 2 528,0 ; O'rmon xo'jaligi 138,1; Baliqchilik xo'jaligi 22,6 mahsulot (xizmat)larining hajmi, mlrd. so'mni tashkil etdi.

2022- yilning yanvar-mart yakunlariga ko'ra, qishloq, o'rmon va baliqchilik xo'jaligi mahsulot (xizmat)lar umumiy hajmining 102,8 foizi dehqonchilik va chorvachilik, ovchilik va ushbu sohalarda ko'rsatilgan xizmatlarga, 101,7 foizi - o'rmon xo'jaligiga, 109,3 foizi - baliqchilik xo'jaligiga to'g'ri keladi. 2022- yilning yanvar-mart oylarida, shahar va tumanlar kesimida qishloq, o'rmon va baliqchilik xo'jaligi mahsulot

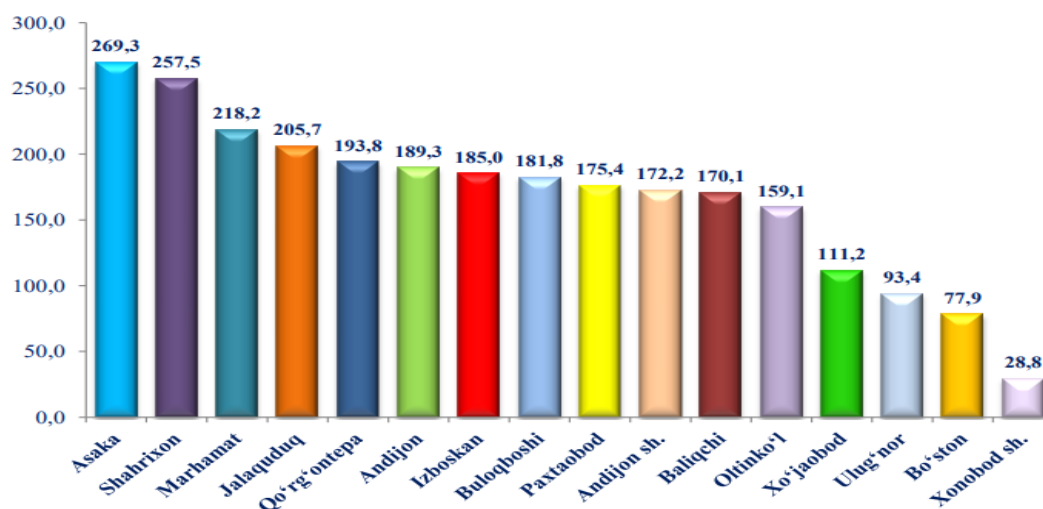

(xizmat)larining eng yuqori hajmi Asaka (269,3 mlrd. so‘m) va Shahrixon (257,5 mlrd. so‘m) tumanlarida qayd etildi. Aksincha kam hajmga ega hududlarga Bo‘ston tumani (77,9 mlrd. so‘m), va Xonobod. shahar (28,8 mlrd. so‘m)ni keltirib o‘tish mumkin. Viloyat ko‘rsatkichidan (102,8 %) yuqori o‘shish sur‘atlari Paxtaobod (108,5 %) va Xo‘jaobod (104,2 %) tumanlarida kuzatildi. Shahrixonda (101,0 %), Andijon (101,1 %) tumanida esa aksincha o‘shish sur‘atlari pastligi kuzatildi.

2022- yilning yanvar-mart oylarida ishlab chiqarilgan qishloq xo‘jaligi mahsulotlari hajmi 2 510,7 mlrd. so‘mni yoki 2021- yilning mos davriga nisbatan 102,6 % ni, shu jumladan, dehqonchilik mahsulotlari – 161,7 mlrd. so‘mni (100,6 %), chorvachilik mahsulotlari – 2 349,0 mlrd. so‘mni (102,7 %) tashkil qildi. Xo‘jalik toifalari bo‘yicha tahlillar, qishloq xo‘jaligi mahsulotlari umumiy hajmining 87,3 foizi - dehqon (shaxsiy yordamchi) xo‘jaliklariga, 9,1 foizi - fermer xo‘jaliklariga, 3,6 foizi - qishloq xo‘jaligi faoliyatini amalga oshiruvchi tashkilotlarga to‘g‘ri kelishini ko‘rsatmoqda. 2022- yilning yanvar-mart oylari yakuniga ko‘ra ishlab chiqarilgan qishloq xo‘jaligi mahsulotlari tarkibidagi fermer xo‘jaliklarining ulushi bo‘yicha eng yuqori ko‘rsatkich Ulug‘nor tumanida (31,8 %), dehqon (shaxsiy yordamchi) xo‘jaliklarining eng yuqori ulushi Xonobod shahrida (100,0 %), qishloq xo‘jaligi faoliyatini amalga oshiruvchi tashkilotlarning eng yuqori ulushi Paxtaobod tumanida (13,0 %) qayd etildi. Fermer xo‘jaliklarining qishloq xo‘jaligi mahsuloti tarkibidagi ulushi bo‘yicha eng kam ko‘rsatkich Buloqboshi tumanida (3,4 %), dehqon (shaxsiy yordamchi) xo‘jaliklarining eng kam ulushi Paxtaobod tumanida (76,8 %), qishloq xo‘jaligi faoliyatini amalga oshiruvchi tashkilotlarning eng kam ulushi Ulug‘nor tumanida (0,3 %) qayd etildi.

1-diagramma.

Shahar va tumanlar kesimida qishloq, o‘rmon va baliqchilik xo‘jaligi mahsulot (xizmat)larining hajmi, mlrd. so‘m

2022-yilning yanvar-mart oylarida ishlab chiqarilgan dehqonchilik mahsulotlarining hajmi 161,7 mlrd. so'mni yoki 2021-yilning mos davriga nisbatan 100,6 % ni tashkil etdi. Ishlab chiqarilgan qishloq xo'jaligi mahsulotlarining umumiy hajmida dehqonchilik mahsulotlarining ulushi 6,4 % ni tashkil qildi. 2022- yilning yanvar-mart oylarida barcha toifadagi xo'jaliklar tomonidan 4,1 ming tonna sabzavotlar (2021- yilning yanvar-martiga nisbatan 106,6 % ga ko'p) ishlab chiqarildi. Sabzavot ishlab chiqarish ko'rsatkichlarini xo'jaliklar toifalari bo'yicha tahlil qilinganda, sabzavot ishlab chiqarish umumiy hajmidan 70,7 foizi dehqon (shaxsiy yordamchi) xo'jaliklari hissasiga to'g'ri kelishini ko'rsatmoqda.

2022- yilning yanvar-mart oylarida chorvachilik mahsulotlarini ishlab chiqarish hajmi 2 346,0 mlrd. so'mni yoki 2021- yilning mos davriga nisbatan 102,7 % ni tashkil qildi. Ishlab chiqarilgan qishloq xo'jaligi mahsulotlarining umumiy hajmida chorvachilik mahsulotlarining ulushi 93,6 % ni tashkil etdi. Chorvachilik sohasining ichki imkoniyatlarini oshirish bo'yicha chora-tadbirlarning izchil amalga oshirilib borilayotganligi, shuningdek, ularga davlat tomonidan tizimli yordam ko'rsatilib kelinayotganligi chorva mollari bosh sonining ko'payishiga, ichki iste'mol bozorlarini chorvachilik mahsulotlari bilan to'ldirishga imkon yaratdi. 2022- yilning yanvar-mart oylarida barcha toifadagi xo'jaliklar tomonidan tirik vaznda 43,5 ming tonna go'sht (2021- yilning yanvar-martga nisbatan 104,6 % ga ko'p), 105,0 ming tonna sut (101,9 % ga ko'p), 55,7 mln. dona tuxum (106,5 % ga ko'p) va 1,8 tonna baliqchilik (109,7 % ga ko'p) ovlandi.

2022-yilning yanvar-mart oylarida barcha toifadagi xo'jaliklar tomonidan tirik vaznda 43,5 ming tonna go'sht (2021- yilning yanvar-martga nisbatan 104,6 % ga ko'p) ishlab chiqarildi. Go'sht ishlab chiqarish ko'rsatkichlari xo'jaliklar toifalari bo'yicha tahlil etilganda, go'sht ishlab chiqarish umumiy hajmidan 90,2 foizi dehqon (shaxsiy yordamchi) xo'jaliklari hissasiga to'g'ri kelganini qayd etish zarur. 2022- yilning yanvar-mart oylarida barcha toifadagi xo'jaliklar tomonidan 105,1 ming tonna sut (2021- yilning yanvar-martga nisbatan 101,9 % ga ko'p) ishlab chiqarildi. Sut ishlab chiqarish ko'rsatkichlarini xo'jalik toifalari bo'yicha tahlil qilinganda, sut ishlab chiqarish umumiy hajmidan 91,4 foizi dehqon (shaxsiy yordamchi) xo'jaliklari hissasiga to'g'ri kelishini ko'rsatmoqda. 2022- yilning yanvar-mart oylarida barcha toifadagi xo'jaliklar tomonidan 55,7 mln. dona tuxum (2021- yilning yanvar-martga nisbatan 106,5 % ga ko'p) ishlab chiqarildi. Tuxum ishlab chiqarish ko'rsatkichlari xo'jalik toifalari bo'yicha tahlil etilganda, tuxum ishlab chiqarish umumiy hajmidan 53,8 foizi dehqon (shaxsiy yordamchi) xo'jaliklari hissasiga to'g'ri keldi.

2022- yilning yanvar-mart oylarida barcha toifadagi xo'jaliklar tomonidan 1 821,3 tonna (2021- yilning yanvar-martga nisbatan 109,7 % ga ko'p) baliqchilik ovlandi.

Ovlangan baliqchiliklar xo'jalik toifalari bo'yicha tahlil qilinganda, ovlangan baliqchilik umumiy hajmidan 63,1 foizi qishloq xo'jaligi faoliyatini amalga oshiruvchi tashkilotlar hissasiga to'g'ri kelganini ta'kidlash lozim. 2022- yilning 1- aprel holatiga ko'ra, yirik shoxli qoramollar bosh soni to'g'risidagi ma'lumotlarni xo'jalik toifalari bo'yicha tahlil qilar ekanmiz, yirik shoxli qoramollarning 6,2 foizi fermer xo'jaliklari hissasiga, 93,0 foizi dehqon (shaxsiy yordamchi) xo'jaliklariga, 0,8 foizi qishloq xo'jaligi faoliyatini amalga oshiruvchi tashkilotlarga to'g'ri kelishini qayd etib o'tish lozim, shunga mos ravishda qo'y va echkilarning umumiy sonidan 5,6 foizi fermer xo'jaliklariga, 93,6 foizi dehqon (shaxsiy yordamchi) xo'jaliklariga, 0,7 foizi qishloq xo'jaligi faoliyatini amalga oshiruvchi tashkilotlarga to'g'ri keladi, otlar umumiy sonidan 18,9 foizi fermer xo'jaliklariga, 79,5 foizi dehqon (shaxsiy yordamchi) xo'jaliklariga, 1,6 foizi qishloq xo'jaligi faoliyatini amalga oshiruvchi tashkilotlarga to'g'ri keladi. Shuningdek, parrandalar umumiy sonidan 5,6 foizi fermer xo'jaliklariga, 93,6 foizi dehqon (shaxsiy yordamchi) xo'jaliklariga, 0,7 foizi qishloq xo'jaligi faoliyatini amalga oshiruvchi tashkilotlarga to'g'ri keladi. 2022- yilning 1- aprel holatiga ko'ra, yirik shoxli qoramollarning umumiy bosh soni 1 084,4 ming taga yetdi. 2021- yilning mos davri bilan solishtirilganda, barcha toifadagi xo'jaliklarda yirik shoxli qoramollar bosh soni – 32,2 ming ta (3,1 %)ga ko'paydi.

2022- yilning 1- aprel holatiga ko'ra, yirik shoxli qoramollar bosh soni to'g'risidagi ma'lumotlar xo'jalik toifalari bo'yicha tahlil etilganda, jami yirik shoxli qoramollarning 93,0 foizi dehqon (shaxsiy yordamchi) xo'jaliklariga to'g'ri kelishi kuzatildi. 2022- yilning 1- aprel holatiga ko'ra, sigirlarning umumiy bosh soni 369,9 ming taga yetdi. 2021-yilning mos davri bilan solishtirilganda, barcha toifadagi xo'jaliklarda sigirlar bosh soni – 11,4 ming taga (3,2 %) ko'paydi. 2022-yilning 1- aprel holatiga ko'ra, sigirlar bosh soni to'g'risidagi ma'lumotlar xo'jalik toifalari bo'yicha tahlil etilganda, jami sigirlarning 93,1 foizi dehqon (shaxsiy yordamchi) xo'jaliklariga to'g'ri kelishi kuzaitildi. 2022-yilning 1- aprel holatiga ko'ra, qo'y va echkilarning umumiy bosh soni 1 480,9 ming taga yetdi. 2021-yilning mos davri bilan solishtirilganda, barcha toifadagi xo'jaliklarda qo'y va echkilar bosh soni – 38,7 ming taga (2,7 %) ko'paydi. 2022-yilning 1- aprel holatiga ko'ra, qo'y va echkilar bosh soni to'g'risidagi ma'lumotlar xo'jalik toifalari bo'yicha tahlil etilganda, qo'y va echkilarning 93,6 foizi dehqon (shaxsiy yordamchi) xo'jaliklariga to'g'ri kelishi kuzaitildi.

2022- yilning 1- aprel holatiga ko'ra, otlarning umumiy bosh soni 6 940 taga yetdi. 2021- yilning mos davri bilan solishtirilganda, barcha toifadagi xo'jaliklarda otlar bosh soni – 287 taga (4,3 %) ko'paydi. 2022- yilning 1- aprel holatiga ko'ra, otlar bosh soni to'g'risidagi ma'lumotlar xo'jalik toifalari bo'yicha tahlil etilganda, jami otlarning 79,5

foizi dehqon (shaxsiy yordamchi) xo'jaliklariga to'g'ri kelishi kuzaitildi. 2022- yilning 1- aprel holatiga ko'ra, parrandalarning umumiy bosh soni 8 287,1 ming taga yetdi. 2021- yilning mos davri bilan solishtirilganda, barcha toifadagi xo'jaliklarda parrandalar bosh soni – 618,1 ming taga (8,1 %) ko'paydi. 2022- yilning 1- aprel holatiga ko'ra, parrandalar bosh soni to'g'risidagi ma'lumotlar xo'jalik toifalari bo'yicha tahlil etilganda, parrandalarning 66,0 foizi dehqon (shaxsiy yordamchi) xo'jaliklariga to'g'ri kelishi kuzatildi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Телефонные коды Узбекистана
2. "Andijon viloyati" O'zME. A-harfi^[sayt ishlamaydi] sahifalar 495-502. Birinchi jild. Toshkent, 2000-yil
3. Указ Президента Республики Узбекистан от 22 август 2003 года № УП-3292 «О награждении Андижанской области орденом Амира Темура // Ведомости Олий Мажлиса Республики Узбекистан. — 2003. — Август (Andoza:Бсокр, Andoza:Бсокр). — Andoza:Бсокр. — ISSN 0206-6637.
4. Алимова, Ш. А., & Ниёзова, И. Н. (2021). Бизнес-коммуникации в системе управления промышленных структур. Academy,(1 (64)), 55-57.
5. Shamsiya, A. (2023). HR MANAGEMENT AND COACHING IN THE INNOVATIVE ECONOMY AS A METHOD OF BUSINESS MANAGEMENT. Modern Science and Research, 2(10), 712-717.
6. Abidovna, A. S. (2024). FORMATION AND DEVELOPMENT OF CAREER AS PERSONNEL TECHNOLOGY OF HUMAN RESOURCE MANAGEMENT. Gospodarka i Innowacje., (45), 327-332.
7. Abidovna, A. S. (2024). THE IMPACT OF E-ACCOUNTING IN MODERN BUSINESSES.
8. Abidovna, A. S. (2023). Priority directions of analysis of channels of promotion of the main activity of the enterprise and separate communication programs. Gospodarka i Innowacje., 42, 369-374.
9. Алимова, Ш. А., & Халимова, Д. Р. (2021). СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКАЯ СУЩНОСТЬ СТРАТЕГИЙ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ПОЛИТИКИ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН. In Современные проблемы социально-экономических систем в условиях глобализации (pp. 340-344).
10. Abidovna, A. S. (2023). MONTE CARLO MODELING AND ITS PECULIARITIES IN THE IMPLEMENTATION OF MARKETING ANALYSIS IN THE ACTIVITIES OF THE ENTERPRISE. Gospodarka i Innowacje., 42, 375-380.
11. Abidovna, A. S. (2024). THE ROLE OF INFORMATION TECHNOLOGY IN THE PERSONNEL MANAGEMENT SYSTEM.
12. Alimova, S. A., & Khaitov, V. S. (2022). ON THE WAY OF TOURISM DEVELOPMENT IN UZBEKISTAN APPLICATION OF ELECTRONIC

MARKETING STRATEGIES OPPORTUNITIES. PEDAGOGICAL SCIENCES AND TEACHING METHODS, 303.

13. Shadmanov, K. (2023). HISTORICAL PAGES OF FORMATION OF ETHICS IN LATE RENAISSANCE ENGLAND. Евразийский журнал академических исследований, 3(9), 75-86.
14. Шадманов, К. Б. (1979). Латинизмы в английском языке эпохи позднего Возрождения (Doctoral dissertation, КБ Шадманов).
15. Kurban, B. (2019). Shadmanov Formation of new integral world outlook and English Renaissance philosophy of language: problems of comprehension of semiotic reality.

